Emakume zapidunak

AINGERU EPALTZA
IDAZLEA

Eskertzekoa izan da zenbait euskal emakume kulturgileren bideo laburra, kurdueraz eta euskaraz, Emakumea, bizitza, askatasuna aldarrikatzen. Anarteraino, Mahsa Amini irandarraren heriotzak ez zuen ageriko samin handirik piztu gure artean, elkarretaratze xume bat kenduta, Iruñeko Udaletxe plazan. 80 bat lagun, errefuxiatu iraniar andana bat tarteko, feminismoaren gotorlekuetariko bat omen den hiri buruzagian.

Jakina denez, Mahsa Amini beloa "gaizki janzteagatik" atxilotu zuen, Teheranen, Moralaren Poliziak irailaren 13an. Zenbait ordu geroago ospitalera eramana zutela gaztigatu zioten bere familiari. Hilotz zen bi egun geroago. Irango segurtasun indarrek 150 lagun baino gehiago hil dituzte haren heriotzak ekarritako protesten errepresioan.

Tira, euskaldunok hagitz solidarioak gara, baina Persia zaharretik kanpora ere hamaika dira beren emakumeak (eta gizonak) azpiratzen dituzten herriak. Zer arraio, Saudi Arabian edo Golkoko gainerako monarkia petrolio-ekoizleetan kontuak hain desberdinak ez izan arren, mendebalak ez die horregatik konturik eskatzen, iraultza islamikoaren aiatolei ez bezala.

Ezin uka, urrun dugu Iran. Ez hain urrun, ordea, burua estalirik eramaten dituzten emakumeak. Gure ondoan bizi dira, gehienetan gure auzo berberetan ez bada ere. Karrikan barna paseatzen ikusten ditugu, saltokietako erakusleihoei begira. Edo haur parkeetan, beren umeen zaindari. Edo ikastetxe eta institutuetan sartzen edo ateratzen, liburuz zamaturik.

Hijabak eztabaida pizten segitzen du Europako aurrerazaleen artean. Hainbatek bere egin du musulmanen ohiko azalpena, eta nortasunari eta identitateari lotua ikusten dute haren erabilera. Halakoek mendebaldeko betiko pentsamolde supremazista eta neokolonialari egozten dizkiote hura gaitzesteko edo are debekatzeko saioak. Bertze zenbaiten begietara, berriz, gizarte islamikoetan emakumeari ezartzen zaion menderakuntzaren ikurra baizik ez da hijaba. Ikusmolde horretakoa da, konparaziorako, Najat el Hachmi idazle eta militante katalana. Damurik, gure hizkuntzara ekarritako prosa feminista gero eta ugariagoak ez die oraindik tokirik egin jatorri marokoarreko sortzaile honen nobela eta saiakerei.

Gure eguneroko paisaia gero eta multietnikoagoaren atal bilakatu zaizkigu emazteki zapidunak. Ez edozein ordutan, ez edozein egoeratan, alabaina. Nik zapirik ez dut ikusten, ortzirale eta larunbateko gauetan, gure karrikak mukurutzen dituzten ikasleen buruetan, ezta biharamunean ere mendian, lasterka egiten edo bizikletaz dabiltzan gazte taldeetan.

Beharbada kasualitatea da.

Beharbada inori ez zaio axola. ●

Zaharrak

LEIRE NARBAIZA ARIZMENDI
IRAKASLEA

Umeak garenean handi izan nahi dugu. Nerabezaroan gazte. Gero, gaztaroa ahalik eta gehien luzatu, beti-gazte beterano bihurtu arte. Baina inork ez du zahar izan nahi.

Dena den, luze bizi nahi dugu, mende osoa ahal bada, baina zahartu barik. Ezinezkoa.

Zahartzaroa gorputz eta buruaren gainbehera da, baina inork ez digu irakatsi hori onartzen; are gehiago, zaharrak gutxietsita eta baztertuta dauzkagu.

Baina berandu hiltzeko, zahar izatera ailegatu behar, zainduta egon behar.

Zer egiten du, ordea, gizarte honek? Nahikoa baliabide jarri ez gure zaharrak artatzeko. Familiaren gain lagatzen du zaintza, beti etxean norbait egongo delakoan, etxeko andrea, musu-truk bere kargura.

Bestela, ia esklabotzan, pertsona bat kontratatu 24 orduan bost egun eta erdian zain dezan. Normalean, emakumea eta migratzailea. Eta egoitza publikoetan? Lekurik ez, itxaron zerrenda luzeak. Beraz, beti zuzentzen gaituzte pribatuetara: 3.000-4.000 euro hilean! Patriarkatu kapitalista hutsa.

Halere, milaka milioi gastatzen dihardute AHT eraikitzen. Gizarte ustela geurea zaharrak alboratu eta porlana hobesten duena. ●